

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep

0032 OSLO

Adm.enhet: Fiskeridirektøren
Saksbehandler: Gunnstein Bakke
Telefon: 99105452
Vår referanse: 16/17745
Deres referanse:
Dato: 21.04.2017

Att:

Et fremtidig kvotesystem, høringsuttalelse

Sammendrag

Fiskeridirektoratet er enig med utvalget når det påpeker at dagens kvotesystem er komplisert og uoversiktlig, og at det ikke vil være robust i møtet med fremtidige behov for tilpasninger. Forslaget til et grunnsystem bør vurderes som en helhet, hvor det fremdeles vil være rom for politiske beslutninger om gruppeinndelinger, regionale bindinger, ekstrakvoteordninger og andre fiskeripolitiske tiltak som for eksempel kvotetak og eierskapsbegrensninger.

For å nå målet om et administrativt effektivt og velfungerende kvotesystem mener vi at følgende elementer må på plass:

- Et grunnsystem med ny felles fisketillatelse uten tidsbegrensning, faste kvotefaktorer som en felles gjennomgående enhet i lukkede fiskerier, en hensiktsmessig gruppeinndeling i kystflåten og kvoteavsetninger til åpne grupper og ekstrakvoteordninger som tas «fra toppen».
- Innkreving av ressursrente som følge av bedre tilrettelegging for økt lønnsomhet

Videre mener vi at følgende punkter bør iverksettes:

- Adgang til kortsiktig kvotetilpasning gjennom leie av kvoter innenfor en viss andel av verdien av kvotene til det enkelte fartøy, administrert på en ny felles markeds plass. Det bør være mulig å skaffe inndeckning ved kvoteoverskridelser og for bifangst en viss tid etter at fangsten er landet.
- Det gis adgang til en tidsubegrenset ordning for kvotesammenslåing der fartøy trekkes permanent ut av fisket samt adgang til ordninger som gir utvidet mulighet til tilpasning og spesialisering av driftsgrunnlaget.

- Gjeldende strukturkvoter konverteres til tidsavgrensede kvotefaktorer gjennom avkorting/neddiskontering.

I arbeidet med å vurdere og etablere et nytt kvotesystem vil det være nødvendig å gå nøyere gjennom de ulike fiskeriene. Fiskeridirektoratet vil gjerne bidra med faglige råd og data knyttet til alle spørsmål rundt overgangen til et framtidsrettet kvotesystem.

1. Innledning

Utvalgets utredning er solid og gir et godt grunnlag for å vurdere hvordan kvotesystemet bør innrettes for fremtiden.

Det er de overordnede beslutningene som trenger oppmerksomhet nå. Dagens kvotesystem og tilknyttede regelverk håndterer en rekke mer detaljerte situasjoner, for eksempel relatert til overregulering og bifangst som må løses også i et nytt kvotesystem, men som det ikke er nødvendig å gå inn på i vårt høringssvar. Vi behandler dem i den utstrekning det må tas hensyn for å sikre at et nytt system vil fungere. I arbeidet med å vurdere og etablere et nytt kvotesystem vil det være nødvendig å gå nøyere gjennom de ulike fiskeriene også for å se på mulige forenklinger av reguleringsopplegget. Vi ser det som naturlig at et slikt arbeid kan gjøres blant annet i forbindelse med forberedelsene til reguleringsmøtene.

Høringssvaret er delt i to deler. I kapittel 2 berører vi deler av NOUen konkret så langt det er relevant for våre anbefalinger, som presenteres i kapittel 3.

2. Om NOUen

2.1 Noen hovedtrekk ved utviklingen av kvoteregulerte fiskerier

Utvalgets gjennomgang av hovedtrekkene er god, og oppsummeringen i punkt 3.8 trekker frem de aller viktigste. *«Utgangspunktet var fiskets rolle som samfunnsbærer langs kysten. På dette grunnlaget ble prinsipper om en fiskereid flåte og en begrenset trålflåte etablert. Overfiske var et vendepunkt for sektoren, og hensynet til ressursene har etablert seg som et overordnet hensyn i norsk fiskeriforvaltning. I tråd med den økonomiske utviklingen og generelle produktivitetsøkningen i samfunnet, har kvotesystemet også fått mekanismer for å ivareta lønnsomheten i næringen. Systemets utvikling har vært svar på ulike utfordringer som næring og forvaltning til enhver tid har stått overfor».*

Fordeling av knappe ressurser, nedbygging av overkapasitet, opprettholdelse av lønnsomheten for gjenværende flåte, en differensiert flåtestruktur og geografisk fordeling vil fortsatt være de viktigste utfordringene. Vektingen mellom dem vil kunne endre seg over tid. Fordelingsutfordringen er som et eksempel blitt mindre etter hvert som kvotesystemet

har utviklet seg. Så lenge forvaltningen lykkes med å holde bestandene på et høyt nivå og fangstkapasiteten er i en god balanse med de tilgjengelige ressursene, vil det å opprettholde god lønnsomhet etter vårt syn være det viktigste. I hvilken grad flåten skal være differensiert er først og fremst et politisk spørsmål.

2.2 Kjennetegn ved et framtidsrettet kvotesystem

Utvalget viser til at et framtidsrettet kvotesystem kjennetegnes av effektivitet, fleksibilitet og legitimitet. Videre viser utvalget til at disse kjennetegnene vil danne et grunnlag for å vurdere hvordan både dagens kvotesystem og alternative systemer vil kunne fungere for fremtiden.

Et nytt kvotesystem må ha tilstrekkelig fleksibilitet på kort og lang sikt til at næringen kan foreta de tilpasninger som til enhver tid gir den mest hensiktsmessige driften slik næringsaktørene selv vurderer det. Videre må det gi rom for utøvelse av politikk uten at beslutningene innebærer at selve grunnsystemet må legges om.

Et nytt system må også være effektivt i den forstand at det sikrer næringen muligheter til å kunne ta raske beslutninger som sikrer en mest mulig rasjonell og lønnsom drift.

Oppbygging av overkapasitet i fiskeriene må unngås, og systemet må legge til rette for løpende strukturering når det er behov for det for å sikre lønnsom drift. Et effektivt system skal også være enkelt å drifte, og kreve så lite saksbehandlingsressurser som mulig for å gi næringen rask respons på henvendelser. I hvilken grad effektivitet oppnås vil avhenge av hvordan grunnsystemet utformes.

Med overkapasitet mener vi i denne sammenhengen overkapasitet i de lukkede fiskeriene. Kapasitet i fiskerier som ikke er lukket og kvoteregulert kommer i tillegg. Det er en rekke slike fiskerier, spesielt langs kysten, og det er viktig at det fortsatt legges til rette for å utnytte disse fiskeressursene både for fartøyer som deltar i de lukkede og kvoteregulerte fiskeriene og for de som kun deltar i åpne fiskerier.

Forslagene utvalget fremmer om grunnsystem, sammen med ordninger for kortsiktig og langsiktig fleksibilitet vil etter Fiskeridirektoratets oppfatning legge til rette for at alle forhold nevnt over kan bli tatt godt hensyn til når beslutningene skal tas.

For å sikre legitimitet for et nytt kvotesystem bør det iverksettes en eller annen form for innkreving av ressursrente. Å sikre legitimitet i forbindelse med etableringen av et nytt kvotesystem må også vektlegges i prosessene som leder fram til det nye systemet.

2.3 Dagens system for tildeling av kvoter

«Kvotesystemet fungerer slik det er i dag, men det er komplisert, uoversiktlig og byråkratisk og vil ikke være robust i møtet med fremtidige behov for tilpasninger». Utvalget oppsummerer dermed i

kapittel 5 på en kort, konkret og dekkende måte dagens kvotesystem. Vi ser det på samme måte, og mener at systemet må moderniseres for å tilpasses fremtiden.

Vi er enig med utvalget i at skillet mellom konsesjoner og deltakeradganger ikke lenger har noen god begrunnelse. Harmonisering av kvotefaktorene på tvers av reguleringsgruppene vil gjøre kvotesystemet robust for fremtiden. Ekstrakvoteordningene, det vil si kvoter som skal bidra til å oppnå spesielle formål, er ikke nødvendigvis den beste løsningen på alle situasjonene de er ment å løse, og vi støtter utvalget i at det er behov for en gjennomgang. Behovet for overregulering er gradvis redusert og dette er en utvikling som forventes å fortsette.

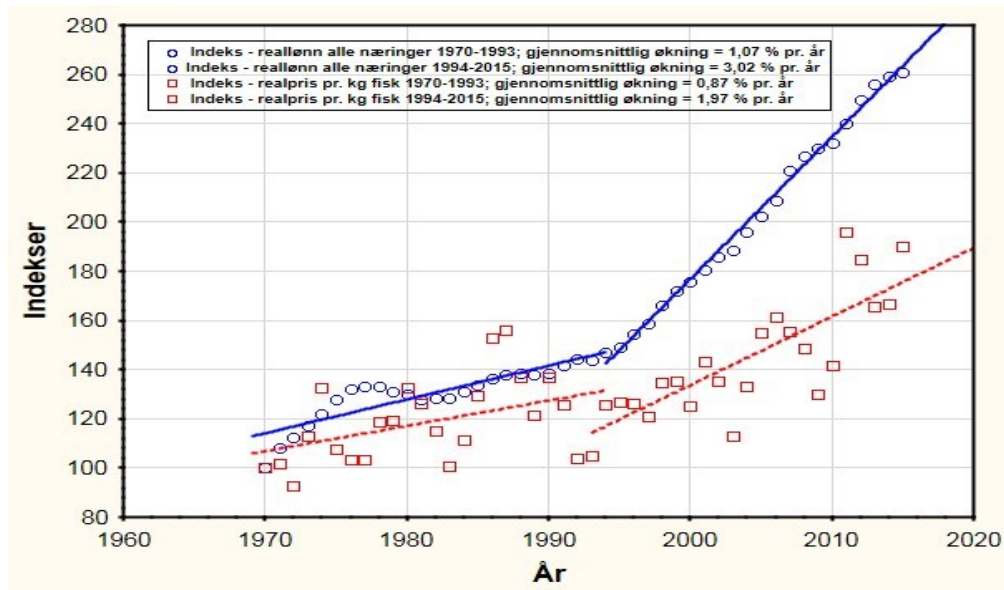
2.4 Strukturvoteordningen

Strukturvoteordningen som beskrives i kapittel 6 har vært nødvendig for å oppnå lønnsomhet. Det må legges til rette for at flåten fortsatt kan tilpasse fangstkapasitet og fangstmuligheter slik at grunnlaget for lønnsom drift opprettholdes og utvikles videre når det er behov for det. Tidsavgrensede ordninger kompliserer systemet, både for næringsaktørene og forvaltningen. Spesielt vil vi peke på at usikkerhet er uheldig i forbindelse med beslutning om investeringer. Eksempler på hva som skaper usikkerhet kan være endringene i tidsavgrensningene som har skjedd underveis tidligere, og tvil som i den senere tid er oppstått om hvordan strukturkvotene vil bli fordelt når den avgrensede tiden går ut (hjemfall).

Dersom det skal sikres god lønnsomhet for den minste flåten over tid, bør det etter Fiskeridirektoratets oppfatning innføres en strukturvoteordning også for den minste kystflåten. Mulighet for strukturering vil kunne fremme produktivitetsvekst og innovasjon. I hvor stor grad og hvor raskt det skal åpnes for strukturering er et politisk spørsmål. Til grunn for disse beslutningene må det ligge en forutsetning om at det skal kunne drives lønnsomt og at struktureringsgraden eventuelt må endres over tid for å følge med i velstandsutviklingen ellers i samfunnet.

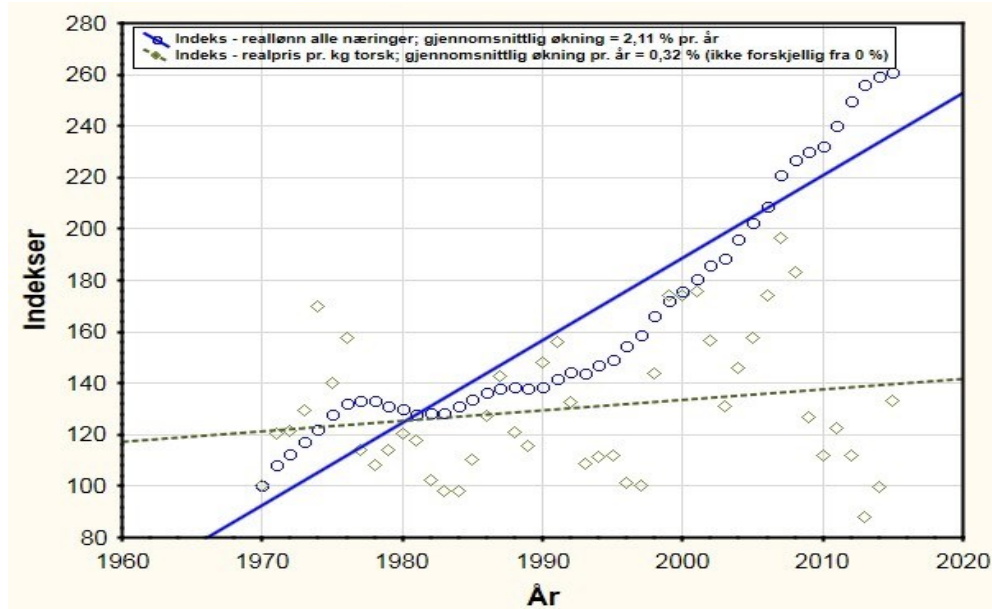
Utvalget berører ikke direkte lønnsutviklingen for fiskerne som en driver for strukturering. Vi har sammenholdt gjennomsnittlig førstehåndspris for fisk med lønnsutviklingen ellers i samfunnet siden 1970. Figur 1 nedenfor viser at utviklingen i gjennomsnittlig realpris for fisk har vært vesentlig svakere enn den gjennomsnittlige reallønnsutviklingen i Norge. Forskjellen har vært spesielt stor siden midten av 1990-tallet, ikke minst som en konsekvens av en sterkt oljedrevet norsk økonomi. Uten en aktiv strukturpolitikk og en teknologiutvikling som har bidratt til å kunne øke fangsten per fisker, ville næringen uvegerlig blitt hengende etter i lønnsutviklingen. I årene fremover er det grunn til å anta en lavere reallønnsvekst i Norge enn de forutgående 20 års vedvarende sterke vekst. Like fullt er reallønnsutviklingen i samfunnet en helt sentral driver for strukturtilpasning som vi må være oppmerksom på.

Figur 1. Utvikling i gjennomsnittlig realpris for alle fiskeslag vs reallønnsutviklingen i samfunnet.

Figur 2 nedenfor viser at forholdet mellom pris og lønnsutvikling har vært en annen i torskefisket enn når alle fiskerier ses samlet. Det har vært en langt svakere prisutvikling for torsk enn for gjennomsnittet av alle fiskeslag. Det kan dermed være enda viktigere å være oppmerksom på denne driveren for strukturtilpasning i torskesektoren enn i pelagisk sektor.

Figur 2. Utviklingen i gjennomsnittlig realpris for torsk sammenholdt med reallønnsutviklingen i

samfunnet.

3. Fiskeridirektoratets anbefalinger

3.1 Fiskeriforvaltning, politikk og et nytt kvotesystem

Som utvalget legger også vi til grunn at forslagene ikke skal bryte med formålsbestemmelsene i havressursloven og deltakerloven.

Utvalget sier i innledningen til sine forslag i kapittel 9 at *”Forslagene bør vurderes og bedømmes som et samlet hele, der utvalget har søkt å balansere hensynet til næringens behov for forutsigbarhet og lønnsomhet på den ene side, avstemt mot samfunnets øvrige forventninger og fiskeripolitiske mål på den andre”*. Fiskeridirektoratet er enig i behovet for å se utvalgets forslag i sammenheng der ulike elementer søkes balansert mot hverandre.

Fiskeridirektoratet er enig i at selve kvotesystemet er modent for modernisering og strømlinjeforming. Vi mener også at utvalgets forslag til et grunnsystem¹, det vil si elementene behandlet i kapittel 9.1, bør underlegges en helhetlig vurdering for å sikre at kvotesystemet kan bli mest mulig robust i møtet med behovet for endringer i fremtiden. Innenfor en slik helhetlig vurdering er det innenfor grunnsystemet fortsatt rom for mer individuelle vurderinger av hvordan regler om gruppeinndeling, regionale bindinger og ekstravoteordninger skal utformes. Tilsvarende er det rom for mer individuelle vurderinger av hvordan regler som sikrer kort- og langsiktig fleksibilitet samt innkreving av ressursrente skal utformes i detalj, jf. kapittel 9.2, 9.3 og 9.4.

Det er en forutsetning for å få på plass et nytt grunnsystem at blant annet glideskalaene i dagens fordelingsnøkler, som angir fordelingen mellom fartøygrupper, omgjøres til faste andeler. Dette er beslutninger som bør være mest mulig varige for å sikre forutsigbarhet for næringen. Ordninger med overregulering kan videreføres i et nytt system for avgrensede grupper. I dag er det for eksempel nødvendig med stor overregulering i fisket etter sei og hyse for fartøy under 11 meter.

Inndeling av fartøyene i lengdegrupper i kystflåten, kvotetak for enkeltfartøyer eller rederier, regler som begrenser det geografiske området kvotefaktorer kan omsettes i, er sammen med regler som sikrer kortsiktig fleksibilitet ellers, eksempler på regler som sikrer rom for utøvelse av fiskeripolitikk under et nytt kvotesystem. Reglene vil altså begrense friheten den enkelte kvoteinnehaver har til å disponere sine tillatelser. Å legge til rette for utøvelse av fiskeripolitikk på denne måten er ikke noe nytt. Mange av reglene i dagens kvotesystem virker på samme måte.

¹ Grunnsystemet omfatter slik vi forstår det fisketillatelser, kvotefaktorer, gruppeinndelinger, regionale bindinger og ekstravoteordninger. Kortsiktig og langsiktig tilpasning, samt ressursrente kommer i tillegg til grunnsystemet.

Når det gjelder økologisk bærekraft, så er det ingen utfordringer knyttet til utøvelse av fiskeripolitikk i et nytt kvotesystem. Dette håndteres i forbindelse med kvotefastsettelse, fartøy- og redskapsreguleringer, samt andre regler som holder fiskerienes påvirkning på arter og habitater innenfor bærekraftige rammer.

3.2 Grunnsystem

3.2.1 Fisketillatelser

Utvalget foreslår at dagens ordning med spesielle tillatelser uten fastsatt tidsbegrensning (konsesjoner) og årlige deltageradganger erstattes av en ny felles fisketillatelse uten tidsbegrensning. Det legges til grunn at reglene om bortfall og tilbakekall av tillatelser bør videreføres, jf. § 18 og § 19 i deltakerloven. Som begrunnelse for endringen vises det til at eksisterende årlige adgangsbegrensninger er blitt permanente ordninger i en moderne ressursforvaltning, og at skillet mellom konsesjoner uten forhåndsfastsatt tidsbegrensning og årlige deltageradganger derfor har liten eller ingen praktisk betydning. Det blir også vist til at dette vil forenkle adgangsreguleringen i fisket.

Fiskeridirektoratet er enige i at en slik endring er hensiktsmessig. Med noen justeringer underveis har vilkårene for de årlige deltageradgangene vært de samme fra år til år og har preg av å være permanente ordninger. Det ligger derved godt til rette for å etablere en ordinær konsesjonsordning til erstatning for de årlige deltageradgangene. Vi vil også vise til at næringsaktørens muligheter for en mer langsiktig planlegging vil bli bedre.

Vi ser for oss at fisketillatelsene for kystflåten og den konvensjonelle havfiskeflåten vil integreres i gjeldende konsesjonsforskrift eller inngå i en ny forskrift til erstatning for denne. Overgang fra et system med årlig deltageradgang til tidsbegrensede fisketillatelser vil kreve endringer i § 12 og § 21 i deltakerloven. Det vil videre kreves avklaring på noen sentrale områder som behandles nedenfor.

Deltakerforskriften knytter adgang til å delta i lukkede fiskeri til eiernes status i fiskarmanntallet (blad B). Dette kravet må være oppfylt hvert år for at deltageradgangen skal være i behold. I konsesjonsordningene stilles det ikke ytterligere krav til eier utover de krav som stilles for å kunne tildeles ervervstillatelse etter deltakerloven. Hovedregelen i deltakerloven er at eier må ha drevet ervervsmessig fiske i minst tre av de fem siste årene og fortsatt være tilknyttet fiskeryrket. Når eier er et selskap må majoriteten av aksjonærene fylle disse vilkårene. Som ervervsmessig fiske regnes inntekt på mer enn kr 50 000 per kalenderår. Dette inntektskravet samsvarer med inntektskravet for å stå på blad A i manntallet. Konsekvensen av dette er at både personer ført på blad A i manntallet og personer som ikke er ført i manntallet, men som på annen måte kan dokumentere aktivitet i fiske, kan tildeles ervervstillatelse og spesiell tillatelse (konsesjon) til å drive fiske.

Det bør avgjøres om det etter omleggingen av årlige deltageradganger til tidsubegrensede fisketillatelser fortsatt skal stilles krav for opprettholdelse av tillatelsen at majoriteten av eierne må være ført på blad B i fiskarmanntallet. I utgangspunktet bør det være tilstrekkelig at det alminnelige kravet til fiskeriaktivitet i deltakerloven er oppfylt, slik at det ikke stilles strengere krav til eier i de nye konsesjonsordningene enn for de øvrige konsesjonsordningene.

Fiskeridirektoratet legger til grunn at deltakerlovens forutsetning i § 15 om at en konsesjon er knyttet både til eier (juridisk eller fysisk person) og fartøy også vil gjelde for årlige deltageradganger som omgjøres til tidsubegrensede fisketillatelser.

For de konsesjonene som i dag betegnes som hovedtillatelser gjelder det et driftskrav. Det bør vurderes om dette skal gjelde for alle eller noen av fisketillatelsene som kommer til erstatning for en årlig deltageradgang.

I gjeldende konsesjonsordninger og årlige deltageradganger er typeinndelingen knyttet til fiskeart, redskap og i noen tilfeller fangstområde. I forbindelse med innføring av et nytt grunnsystem bør det vurderes om gjeldende inndeling fortsatt vil være riktig.

Ved etablering av nye fisketillatelser til erstatning for årlige deltageradganger må det fastsettes vilkår som sikrer at en unngår «knoppskyting» av tillatelser.

3.2.2 Kvotefaktor som felles enhet

Utvalget anbefaler i rapportens punkt 9.1.2 å innføre faste kvotefaktorer som en felles gjennomgående enhet i lukkede fiskeri regulert med individuelle kvoter. Kvote faktoren vil være et uttrykk for hvor stor andel fisketillatelsen har av de årlige totalkvotene som skal fordeles på fartøyene. Fartøyets årlige kvantum, fartøykvoten, fremkommer ved å multiplisere fisketillatelsens kvotefaktor med totalkvoten som skal fordeles.

Fiskeridirektoratet støtter dette forslaget. Felles kvotefaktor vil, som utvalget sier, gi betydelig administrativ forenkling, økt transparens og et bedre grunnlag for kontroll. I tillegg vil det legge til rette for et mer fleksibelt kvotesystem som vil være mer robust ovenfor mulige tilpasninger og endringer i fremtiden.

En forutsetning for å innføre faste kvotefaktorer er som nevnt ovenfor at glideskalaene i dagens kvotefordelingsnøkler erstattes med faste andeler.

Enkelte fiskerier er adgangs- og totalkvoteregulerte, men det har så langt ikke vært behov for å regulere disse med individuelle kvoter. I tillegg er det flere fiskerier som ikke er totalkvoteregulerte, men hvor dette kan bli aktuelt etter hvert. Ved fremtidig lukking av fiskerier og ved innføring av kvoteregulering vil kvotefaktorene kunne fastsettes på samme måte som tidligere. Lange og brosme, leppefisk, snøkrabbe og mesopelagisk fisk kan holdes frem som mulige eksempler.

3.2.3 Fartøykvoter

Utvalget mener i rapportens punkt 9.1.8 at kvotesystemet i størst mulig grad må reguleres ved hjelp av fartøykvoter. Fiskeridirektoratet er enig i dette. Fartøykvoter skaper forutsigbarhet i driften og vi forventer at utviklingen i retning av fartøykvoter i alle relevante kvoteregulerte fiskerier fortsetter. I dagens system er imidlertid overregulerte kvoter nødvendig i en del tilfeller for å sikre at dagens gruppekvoter blir oppfisket. Dette er en følge av at kvoten i utgangspunktet kun kan fiskes av fartøyet som får den tildelt, samtidig som utnyttelsen av disse kvotene kan variere sterkt mellom fartøy innenfor den enkelte gruppe.

Den pågående utviklingen mot en stadig mer effektiv fiskeflåte reduserer gradvis behovet for overregulering. I flere fiskerier vil imidlertid kvoteutnyttelsen fremdeles variere mellom fartøy. Dermed vil det fortsatt være behov for å legge til rette for at det totale kvantumet som er fordelt til en gruppe kan bli fisket opp i løpet av året gjennom bruk av overregulering. Dette gjelder også i tilfeller der forventet deltakelse i fisket er usikker.

3.2.4 Gruppeinndeling i kystflåten

Utvalget foreslår at kystflåtens gruppeinndeling etter hjemmelslengde erstattes av en gruppeinndeling etter faktisk lengde. Videre foreslår utvalget at antall grupper reduseres til tre: under 11 meter, 11-15 meter og over 15 meter. Disse gruppene skal gjelde ved eventuelle behov for overregulering, samt reglene om utskifting og forlenging, og ved sammenslåing av fisketillatelse. Utvalget anbefaler at det etableres skott mellom gruppene, for å hindre en utvikling mot stadig større fartøy.

Sett fra Fiskeridirektoratets side gir inndeling etter faktisk lengde og etableringen av skott et godt grunnlag for å kunne styre utvikling av kystflåten størrelsesmessig i et nytt kvotesystem. Innføringen av en felles kvotefaktor og inndeling i grupper etter faktisk lengde gjør at endringer i gruppeinndelingen kan skje uten å påvirke fordelingen mellom fartøyene. Å legge til rette for slike endringer er en viktig begrunnelse bak forslaget om innføring av en felles faktor. Uansett hvilken inndeling som velges, så vil det over tid bli et press opp mot lengdegrensene, særlig når kvotetakene nås.

Fiskeridirektoratet er enig i inndelingen i lengdegrupper som utvalget foreslår for kystflåten. Dette passer spesielt godt for torsk, hyse og sei nord for 62°N. For de øvrige fiskeriene i kystflåten er det naturlig å gjøre en vurdering av hvilke konsekvenser slike lengdegrupper vil ha. I forbindelse med fastsetting av grenser så bør det tas hensyn til hva som er hensiktsmessige grenser sett opp mot utviklingen i mottaksstrukturen på deler av kysten. Avstandene fra feltet til mottaksanleggene er i mange områder blitt lange. Isolert sett taler dette for at en ikke bør ha en grense på 11 meter. Ønsket om en størrelsesmessig differensiert flåte tilsier imidlertid at en grense på 11 meter er hensiktsmessig.

Lasteromsbegrensningene som gjelder i kystflåten som en øvre grense kan videreføres i et nytt system. Lasteromsbegrensningen kommer da inn som et tilleggskrav for å være plassert i kystfartøygruppene.

Åpne grupper utgjør en viktig del av kvotesystemet, herunder for rekruttering, og vi er enig i utvalgets forslag om at disse opprettholdes. Hele reguleringsopplegget i åpen gruppe kan videreføres. Kvantumet tas fra toppen før resten fordeles. En fast andel av totalkvoten for de enkelte bestander gir forutsigbarhet, og kan bidra til å unngå oppbygging av overkapasitet. Vi går derfor inn for at andelen til åpne grupper avklares som et ledd i etableringen av et nytt kvotesystem.

I en periode har det å selge seg ut av lukket gruppe og etablere seg i åpen gruppe i torskefisket i nord vært attraktivt. Romslige torskekvoter i åpen gruppe, særlig i områder hvor kystfiskekvoten gir ekstrakvote, motiverer fiskere til å etablere seg der etter å ha solgt seg ut av lukket gruppe. Dette legger press på ressursene som er tilgjengelig for åpen gruppe, og bygger opp fangstkapasitet i gruppen. Dette gjelder selv om det ikke er tillatt å flytte fra lukket til åpen gruppe i samme kalenderår. Oppbygging av kapasitet på denne måten er ikke en heldig utvikling. Å innføre en karantenetid, utover den begrensningen som finnes i dag, er likevel ikke hensiktsmessig. Uansett utforming vil slike regler bli kompliserte og dermed vanskelige å håndheve. Innskjerping av andre regler, for eksempel adgangen til å bruke leieskipper vil det være naturlig å vurdere. Et krav om kondemnering dersom det åpnes for strukturering i lukket gruppe under 11 meter vil imidlertid på en effektiv måte hindre at det blir mange brukte fartøy tilgjengelig for bruk i åpen gruppe.

3.2.5 Gruppesammenslåing i havfiskeflåten

Utvalget foreslår at gjeldende gruppeinndeling i havfiskeflåten videreføres, men at gruppene ringnot og pelagisk trål slås sammen til én gruppe og at gruppene seitrål og torsketrål slås sammen til én gruppe.

Gjeldende inndeling i grupper er i hovedsak begrunnet ut i fra at noenlunde «like» fartøy med hensyn til fiskeslag, redskap, størrelse mv. bør grupperes sammen. Seitrålere og torsketrålere er regulert i hver sin gruppe, men det har fra august 2008 vært mulig å strukturere på tvers av gruppene. Driftsmessig er det ikke særlig store forskjeller mellom dem. Forskjellen er blant annet at seitrålerne i motsetning til torsketrålere ikke kan drive et direktefiske etter torsk og hyse, men har disse fiskeslagene som bifangst i fisket etter sei. Gruppeskillet har nok først og fremst en historisk forklaring og går tilbake til da seitrålerne i 1995 ble skilt ut fra den «gamle» nordsjøtrålgruppen. Fiskeridirektoratet mener det ikke lenger er hensiktsmessig å opprettholde to ulike reguleringsgrupper i bunntrålfiske etter de samme artene og støtter en sammenslåing av torsketrålere og seitrålere. Arbeidet med å skissere en hensiktsmessig måte å gjennomføre dette på er allerede påbegynt.

Når det gjelder sammenslåing av ringnotfartøy og pelagiske trålere har også disse gruppene flere fellestrekk. Det fiskes i stor grad etter samme pelagiske arter og det er innført redskapsfleksibilitet slik at ringnotfartøy kan nytte trål og pelagiske trålere kan nytte not. Fiskeridirektoratet støtter en sammenslåing av disse to gruppene.

Utvalget foreslår at øvrige grupper i havfiskeflåten videreføres. Av forenklingshensyn vil direktoratet foreslå at man også ser på andre grupper. En mulighet er å slå sammen fartøy med snurrevadkonsesjon og konvensjonelle havfiskefartøy. Det er to fartøy igjen som har snurrevadkonsesjon.

3.2.6 Regionale bindinger

Fiskeridirektoratet legger til grunn at det fortsatt er ønskelig å beholde en geografisk spredt fiskeflåte slik at hensynet til spesielt fiskeriavhengige områder ivaretas. Gjeldende begrensninger for salg av fartøy og tillatelser fra nord til sør i kyst- og havfiskeflåten foreslås derfor videreført.

3.2.7 Ekstrakvoteordninger

Rekrutteringskvoter, ferskfiskkvote og levendefangstbonus er eksempler på ekstrakvoteordninger som benyttes i dag. Fiskeridirektoratet anbefaler at ekstrakvoteordningene gjennomgås med sikte på å vurdere om ressursbruken er effektiv sett opp mot målene for den enkelte ordning. Avsetning fra toppen er en forutsetning for at systemet med felles kvotefaktor skal fungere. Det vil være en klar fordel for stabilitet og langsiktighet at andelen av det enkelte fiskeslag som avsettes til slike formål varierer minst mulig mellom år.

Det er viktig å sikre rekruttering til fiskeriene, men vi mener i likhet med utvalget at alternative måter å gjøre dette på bør utredes. For eksempel kan gunstige finansieringsordninger utredes.

Tildeling av nye fisketillatelser for rekruttering med tilhørende kvotefaktorer innebærer en devaluering av de kvotefaktorene som allerede eksisterer. Innehaverne av disse vil få tildelt et mindre kvantum etter hvert som rekrutteringstillatelser tildeles. Den direkte kostnaden for andre aktører er imidlertid den samme uavhengig av om kvantumet tas fra toppen årlig eller gjennom utvanning av eksisterende kvotefaktorer. De får altså den samme kvantumsreduksjonen på sine årlige fartøykvoter uansett.

3.3 Kortsiktig og langsiktig tilpasning

3.3.1 Kortsiktig fleksibilitet

Vi støtter utvalgets forslag om å åpne for utleie av deler av et fartøys kvotebeholdning. Det vil fjerne mye administrativt arbeid både for næringen og forvaltningen. Det bør være en øvre grense for hvor mye kvote som kan leies ut hvert år for å hindre en utvikling i retning

av at kvoteinnehavere baserer driften på utleie og ikke fiske. Samtidig bør grensen settes slik at den sikrer en best mulig adgang til driftstilpasning.

En utleiegrense fastsatt som en prosent av fartøyets samlede kvoteverdi gir god fleksibilitet. Det åpner f.eks. for utleie av hele andelen av små kvoter, eksempelvis av lodde ved Island. Verdien kan fastsettes tidlig i januar hvert år basert på fjorårets gjennomsnittspriser slik disse fremkommer i sluttsettelsystemet. Utvalgets forslag om inntil 20 % av kvoteverdien virker som et greit utgangspunkt. Gjennomsnittsprisene foreslås beregnet for hver enkelt fartøygruppe slik at forskjeller mellom gruppene fanges opp.

Vi mener at kvoteutleie i utgangspunktet må foregå til fartøy i samme fartøygruppe, det vil si til fartøy med samme type fisketillatelse som det avgivende fartøy. Andre løsninger vil kunne undergrave målet om en differensiert flåte og lede til flyt av fangstmuligheter til andre fartøygrupper på årlig basis dersom betalingsviljen er tilstede.

Kvoteteleie bør kunne brukes både for å gi inndekning når et fartøy overskrider egen kvote, og for å dekke bifangst av kvoteregulerte arter. Inndeckningen bør også kunne gjøres innen en viss tid etter at fisken er landet. Seddel skal, som i dag, skrives med en gang, men eventuell inndekning kan «ordnes» senest før endelig oppgjør. Fristen må være harmonisert med salgslagenes oppgjør rutiner slik at en eventuell inndragning kan skje effektivt. Å kunne lande fangsten på en måte som genererer verdi for fiskeren utover dagens ordning med kompensasjon på 20 %, vil bidra til å redusere insentivet til å kaste ut fisk.

I forbindelse med dekning av bifangst av en kvoteregulert bestand som en fartøygruppe ikke har tilgang på bør det kunne åpnes for leie på tvers av fartøygrupper. Adgangen til å ha inntil 10 % bifangst av torsk, hyse og sei til sammen i fisket etter vassild nord for 64° nord kan være et eksempel. I noen fiskerier er det likevel ikke sikkert at insentivet vil være sterkt nok til å leie kvote for å registrere og skaffe inndekning av bifangster. I slike tilfeller bør det fortsatt være mulig å sette av eller avregne et estimert bifangstkvantum fra toppen av den nasjonale kvoten, slik at disse bifangstene også blir belastet det totale kvoteregnskapet.

Adgangen til å skaffe inndekning ved kvoteoverskridelse og for bifangst bør gjennomgås slik at det ikke kan legges opp til en drift som baseres på å fiske utover fastsatte grenser.

Vi legger til grunn at all utleie av kvote administreres på en felles markedsplass. På markedsplassen kan en utleier kobles til en leietaker eller registrere utleie etter at de selv har funnet frem til hverandre. Markedsplassen må være koblet sammen med relevante registre hos Fiskeridirektoratet og partene må selv gjøre alle registreringer. Vi kan ikke se noen forskjeller mellom bunnfiskerier og pelagiske fiskerier når det gjelder krav til opplysninger eller hvordan markedsplassen skal kobles sammen med våre systemer. Vi går derfor inn for at det bare etableres én markedsplass, f.eks. ett av salgslagene. Vi legger til grunn at alle nødvendige rutiner for å sikre at utleien følger reglene vil være bygget inn i det elektroniske

systemet. Dette kan for eksempel være krav til at leie mellom fartøy skal være innenfor et bestemt geografisk område, og innenfor samme fartøygruppe. Opplysninger om alle transaksjoner må være tilgjengelig for alle. Markedsplassen må reguleres gjennom forskrift, slik at grunnleggende krav til funksjonalitet er ivaretatt. Sikkerhet ved pålogging må tilfredsstillende krav som ellers vil gjelde for pålogging til Fiskeridirektoratets «Min side» som for tiden er under utvikling. Markedsplassen vil være en tjeneste som kan nås etter pålogging til Fiskeridirektoratets «Min side» uavhengig av hvem som drifter tjenesten.

Fiskeridirektoratet mener at det også bør være en begrensning på innleie av kvoter. En manglende begrensning på innleie av kvoter vil kunne motvirke langsiktige strukturtiltak innenfor grupper der det er overkapasitet, altså grupper der kapasitetsreduksjon er et mål i tillegg til å bedre lønnsomheten. Hvilken begrensning som er riktig bør vurderes nærmere. Det bør i den sammenheng også vurderes om det skal være adgang til innleie for fartøy som har nådd kvotetaket i det enkelte fiskeri. En begrensning i adgangen til innleie må reguleres som en prosent av den samlede kvoteverdien et fartøy har. En begrensning som er knyttet til enkeltarter vil legge hindringer i veien for innleie av kvote på arter som for eksempel havbrisling eller lodde på Jan Mayen.

En av dagens ordninger for fleksibilitet innenfor kvoteåret er adgang til å benytte leiefartøy ved forlis/havari og ved bygging av nye fartøy. En slik fleksibilitet er også nødvendig under et nytt kvotesystem. Ved en leiefartøyordning er det snakk om å leie et fartøy for egen regning og risiko for fiske på egen kvote. Det er med andre ord fartøyet som er leieobjektet og ikke kvoten. En slik ordning vil av den grunn falle utenfor den foreslåtte utleieordningen på en felles markedsplass. Vi ser derfor for oss at leiefartøyordningen vil fortsette som en egen ordning.

3.3.2 Langsiktig kapasitetstilpasning

3.3.2.1 Tidsbegrensningen i dagens strukturkvoteordning

Utvalgets flertall foreslår å fjerne tidsbegrensningen på gjeldende strukturkvoter og samtidig konvertere disse med en avkortning eller neddiskontering som kan være basert på antall gjenstående år før utløp av den enkelte strukturkvote. Dette vil innebære at den resterende delen av strukturkvoten blir lagt til eksisterende kvotefaktorer (grunnkvoten) i fisketillatelsen. Den avkortede/neddiskonterte delen er av flertallet foreslått fordelt på fartøyene i de respektive grupper slik de er definert i dag. Et mindretall går inn for at denne delen delvis går tilbake til gruppene og delvis inn i en statlig kvotebeholdning.

Det følger av havressursloven § 2 at «*Dei villlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg*». Den forhåndsfastsatte tidsbegrensningen i strukturordningene har vært sett på som et symbol for samfunnets styringsrett og et uttrykk for at fiskeressursene er vår felles eiendom og at den dermed ikke kan «privatiseres». Retten til å utøve fiske innenfor en viss andel av totalkvoten har i lang tid vært lagt til personer og rederier uten noen form for

tidsavgrensning. Det er bare strukturkvotene som har hatt en tidsbegrensning. Kvoteøk hindrer eierkonsentrasjon, og regionale bindinger hindrer geografisk konsentrasjon. Sammen med andre regler som begrenser innehavers muligheter til å disponere over kvotene, er dette regler som reflekterer at retten til å utøve fiske ikke er privatisert. Hvis disse reglene fjernes eller mykes mye opp, så vil dette påvirke oppfatningen av hvor vidt retten er blitt fullt ut privatisert. Den nærmere fastleggningen av dette regelverket ligger innenfor området der fiskeripolitikken skal utøves også under et nytt kvotesystem.

Fiskeriene preges av ulike former for usikkerhet og tre former for usikkerhet er spesielt utfordrende når investeringsbeslutninger skal tas. Dette er fiskeprisene, nivået på totalkvotene, samt usikkerhet knyttet til hvilke tillatelser det enkelte fartøy har i fremtiden. Det siste handler om hvilke kvotefaktor fartøyet har, om den er like stor i årene fremover og for hvor lenge den gjelder. Myndighetene kan med stor presisjon redusere usikkerheten knyttet til kvotefaktorer. Vi vil derfor fremheve at det må være et tydelig mål med et nytt kvotesystem å redusere denne usikkerheten. Fiskeressursene er et knapphetsgode som det kan være utfordrende å forvalte på en god måte uten å ta i bruk mer eller mindre eksklusive tillatelser til å fiske. Tillatelser som er varige og mest mulig stabile i omfang sikrer forutsigbarhet og legger til rette for investeringer. Høy forutsigbarhet bidrar også til å hindre oppbygging av overkapasitet.

Tidsbegrensede strukturkvoter svekker etter Fiskeridirektoratets mening den forutsigbarheten som trengs ut fra investeringshensyn, og vi anbefaler derfor at det ikke skal være tidsbegrensning fremover. Dette innebærer ikke at kvotefaktorene er «evigvarende». Myndighetene vil fremdeles ha anledning til å endre kvotefaktorene f.eks. for å justere fordelingen mellom grupper av fartøy. Gjeldende regler om bortfall og tilbakekall av fisketillatelser videreføres. Ressursene ligger altså fortsatt til fellesskapet.

I likhet med utvalget mener Fiskeridirektoratet at det vil innebære en vesentlig forenkling av kvotesystemet som samtidig fjerner en betydelig usikkerhet knyttet til fremtidige investeringer og langsiktig tilpasning, dersom tidsbegrensningen fjernes og gjeldende strukturkvoter samtidig konverteres.

Å konvertere i forbindelse med etableringen av det nye kvotesystemet vil gjøre det mulig å fordele strukturgevinsten som er opparbeidet på den gruppen av fartøy der strukturkvoten lå før de nye kvotefaktorene for alle i gruppen fastsettes. Hvis strukturkvotene skal løpe tiden ut så vil andelene enten måtte fordeles proporsjonalt på alle fartøy innen de grupper som måtte gjelde på tilbakefallstidspunktet, alternativt til alle fartøy som har kvotefaktorer for vedkommende bestand, uavhengig av gruppe. I praksis vil det være en bortimot uoverkommelig oppgave å skulle tilbakeføre strukturgevinsten til de gruppene som gjaldt da strukturkvoteordningene ble innført.

Hvilken metode som eventuelt velges for avkortning/neddiskontering bør utredes nærmere.

Et mindretall i utvalget foreslår i punkt 9.3.1.4 at en del av den avkortede strukturkvoten skal inngå i en statlig kvotebeholdning som leies ut på årlig basis. Vi forstår det slik at kvotefaktorene i denne beholdningen tenkes auksjonert ut årlig på den markedsplassen som skal opprettes for å kunne overføre kvotefaktorer for å sikre kortsiktig fleksibilitet. Kvotebeholdningen skal ivareta myndighetenes handlingsrom og bidra til å hente inn ressursrente. I Fiskeridirektoratet har vi imidlertid store betenkeligheter med forslaget.

Vi har ovenfor fremhevet betydningen av å redusere usikkerhet på grunn av investeringshensyn og for å hindre oppbygging av overkapasitet. En statlig kvotebeholdning som ikke er knyttet til enkeltfartøy vil gi insentiver til å investere i fangstkapasitet for å delta i konkurransen om disse kvotene. Det vil gi flere fartøy og større fangstkapasitet enn det som egentlig trengs for å fiske opp kvotene. Dersom kvotefaktorene tildeles som grunnkvoter på lik linje med andre faktorer, så vil denne kapasitetsoppbyggingen unngås, noe som gir et bedre samfunnsøkonomisk resultat. Det er også stor usikkerhet knyttet til betalingsviljen for slike kvoter. Når det gjelder innkreving av ressursrente, så peker vi nedenfor på en metode som etter vårt syn er bedre enn gjennom auksjon av kvoter fra en statlig kvotebeholdning.

3.3.2.2 Ordning for sammenslåing og kjøp og salg av kvotefaktorer

Utvalgets flertall foreslår å erstatte dagens strukturkvoteordning med tidsbegrensning med en tidsubegrenset sammenslåingsordning der fartøy trekkes permanent ut av fiske. Det foreslås også at det gis muligheter for salg av deler av et fartøys beholdning av kvotefaktorer. Det foreslås videre fortsatt anledning til splitting, men det skal ikke være mulig å splitte tillatelsen, bare kvotefaktorer innenfor tillatelsen. Det foreslås også at dagens kvotepakker kan deles opp for å muliggjøre bedre tilpasning og spesialisering.

Forslaget innebærer i praksis at de fleste elementer fra gjeldende ordninger for sammenslåing og salg videreføres. Det nye elementet vil være at det også gis anledning til å splitte opp/selge deler av «grunnkvoten» i fisketillatelsen. Dette har ikke vært mulig tidligere.

Fiskeridirektoratet er enig i forslagene. En tidsubegrenset sammenslåingsordning vil være et insentiv til at flere nå vil benytte seg av ordningen. I noen grupper har det vært lite strukturering i nyere tid, for eksempel i ringnotgruppen, og nye rammevilkår vil kunne føre til at mer kapasitet tas ut. Vi er også enige i at det legges til rette for sammenslåingsordninger for alle fartøygrupper, dvs. også for fartøy med hjemmelslengde under 11 meter eller under 13 meter i kystnotfisket etter makrell. Når det gjelder utforming av ordningen er det mest hensiktsmessig at gruppeinndelingen, som vil fastsettes i et nytt grunnsystem, også følges ved fastsetting av vilkårene for sammenslåing og salg.

I likhet med utvalget mener vi at en utvidet adgang til å spesialisere det enkelte fartøys kvoteportefølje bør kombineres med en nedre grense for hvor stor del av kvotefaktorene som

ikke kan overføres. Vi viser til omtalen ovenfor om forholdet mellom kravet om driftsgrunnlag og et nivå for den minste kvotefaktoren et fartøy kan tillates å ha. I dag gjelder det en nedre grense fordi det ikke er tillatt å splitte opp grunnkvoten. Den minste hjemmelslengden i torskefisket under 11 meter er et eksempel på den minste kvotefaktoren et fartøy kan ha i torskefisket etter dagens regler.

Vi legger videre til grunn at fartøy selv må skaffe seg kvotefaktorer som dekker bifangster av kvoteregulerte arter hvis de for eksempel spesialisere seg.

For den del av kystflåten som hittil ikke har hatt adgang til strukturering bør det være et krav om kondemnering frem til overkapasiteten er tatt ut. Ellers vil ordningen kunne bidra til kapasitetsoppbygging i åpne grupper som nevnt over. Dette vil også hindre salg til utlandet og en eventuell oppbygging av overkapasitet der. Kondemneringskravet kan fjernes i fiskerier der struktureringen er kommet langt. I dag kjøpes gamle fartøy som blir utrustet før de kondemneres. Dette er ikke samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Dagens samfiskeordning i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy med hjemmelslengde under 11 meter gjør det mulig å drive mer lønnsomt enn om fisket skjer med begge fartøy. En ordning for strukturering også i gruppen under 11 meter vil lede til at behovet for å opprettholde samfiskeordningen vil bli mindre. I 2016 deltok i overkant av 400 fartøy i samfiskelag, noe som innebærer at ca 20 % av fartøyene under 11 meter i lukket gruppe lå passive. Vi mener samfiskeordningen kan opphøre dersom det åpnes for strukturering i denne gruppen. Utnyttelsen av samfiskeordningen illustrerer at det er et behov for strukturering også i gruppen under 11 meter.

I likhet med utvalget mener Fiskeridirektoratet at det ikke skal være noen avkortning ved overføring av kvotefaktorer.

Det er ingen regler som begrenser eierkonsentrasjonen i kystflåten i dag, mens det i havfiskeflåten har vært slike regler lenge. Vi mener at det fortsatt bør være regler om eierkonsentrasjon i havfiskeflåten og at tilsvarende bør innføres i kystflåten. Det kan også være naturlig å vurdere i hvilken grad krysseierskap mellom havfiskeflåten og kystflåten bør godtas. Videre mener vi at det fortsatt bør være regler om kvotetak i både kyst- og havfiskeflåten, men reglene kan være forskjellige i ulike deler av flåten. Et nytt kvotesystem aktualiserer behovet for et kvotetak også for den minste kystflåten. Her kan det være behov for å sette grensen lavere enn for andre flåtegrupper. Hvor grensene skal settes er et politisk spørsmål, men det å ha mulighet til å heve grensene etter hvert vil være viktig for eventuelt å sikre en nødvendig opprettholdelse av lønnsomheten. Som følge av at det ikke har vært strukturering i den minste kystflåten tidligere kan det være hensiktsmessig å gå forsiktig frem. Det vil gi mulighet til å observere utviklingen og eventuelt heve taket etter hvert.

3.4 Ressursrente og innkreving

Utvalget oppsummerer i avsnitt 9.4 på en presis måte relevante fakta om ressursrente. Et nytt kvotesystem vil bidra til at det genereres ressursrente i en større utstrekning enn tidligere, og spørsmålet om å iverksette innkreving aktualiseres derfor. Vi er enige i at det bør iverksettes innkreving, og at dette må på plass samtidig som et nytt kvotesystem iverksettes.

Sett fra et teoretisk synspunkt er innkreving i form av skatt på overskudd den minst vridende måten å gjøre dette på. Dersom det forutsettes at kvotesystemet settes opp med en hovedmålsetting om å maksimere det økonomiske utbyttet på fartøynivå, vil en slik innkreving antagelig fungere. Noen av resonnementene som presenteres i utvalgets rapport bygger på slike forutsetninger. Fiskeridirektoratet legger til grunn at i et nytt system vil en betydelig del av ressursrenten fortsatt kunne bli anvendt til å opprettholde en differensiert flåtestruktur og geografisk fordeling, samt for å oppnå andre politiske formål, for eksempel til ekstrakvoteordninger. Det bør derfor ses hen til hvilket totalbeløp det er realistisk å kreve inn årlig, og holde dette opp mot kostnadene for å etablere og drifte innkrevingen. Det er et høyt antall aktører med til dels svært forskjellig drift som skatten skal beregnes for og kreves inn fra. Fiskeridirektoratet mener at dette kan bli en byråkratisk og kostbar måte å kreve inn ressursrenten på.

Innenfor fiskeriene kreves det i dag inn avgifter i forbindelse med omsetningen av fisk i første hånd. Fiskesalgslagene foretar innkrevingen i forbindelse med omsetningen og utbetaling av oppgjør til fisker. Dette skjer nærmest uten bruk av andre ressurser enn de som allerede er knyttet til gjennomføringen av oppjøret. Innkreving av ressursrente i form av en avgift på førstehåndsomsetningen vil dermed ikke medføre ekstra ressursbruk. Systemet legger også til rette for differensiering av avgiften avhengig av for eksempel hvilken gruppe fartøyet tilhører.

Å dekke inn samfunnskostnader er en legitim anvendelse av ressursrente. Innkreving i form av avgift vil dermed kunne synliggjøres som flåtens bidrag til å dekke forvaltningskostnader, herunder både forskning og deler av Kystvaktens arbeid. Det er ikke sikkert at den totale ressursrenten i praksis vil beløpe seg til så mye mer enn de totale forvaltningskostnadene. Her er det også relevant å vise til at utvalgets rapport presenterer tall for størrelsen på ressursrenten som er generert i dagens system. Den er positiv i bare to av årene som er undersøkt.

Når det gjelder ressursrente generert gjennom salg av tillatelser og kvotefaktorer i et nytt kvotesystem, så stiller saken seg annerledes. Slik gevinst kan ikke kreves inn på annen måte enn gjennom det ordinære skattesystemet. Vi mener at ekstra gevinstbeskatning bør illegges all verdistigning av omsatte tillatelser uavhengig av om en selger seg helt ut av fisket eller ikke, og slik innkreving bør derfor gjøres løpende. Det er spesielt viktig å få dette på plass samtidig som et nytt kvotesystem fastsettes. Etter vår vurdering er dette noe som bør komme

på plass også dersom forslaget om innføring av et nytt kvotesystem mot formodning skulle bli lagt til side.

3.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Å forberede iverksettelsen av et nytt system vil være ressurskrevende. Vi har ikke forutsetninger for i denne omgangen å kunne foreta særlig konkrete vurderinger av ressursbehovet. Endringene er av et slikt omfang at det må settes av tilstrekkelig tid fra beslutningen tas til ikrafttredelse. En rekke forutsetninger vil ikke være på plass før de overordnede beslutningene om veivalg er tatt, forutsetninger som vil være avgjørende for vår planlegging og gjennomføring av omleggingen.

For å unngå komplikasjoner må det være en forutsetning at et nytt system iverksettes fra årets begynnelse. Tilsvarende vil det være avgjørende at løsninger som skal sikre kortsiktig fleksibilitet er knyttet til et kalenderår om gangen. Kvotefleksibilitet på tvers av årsskifte kommer i tillegg, men det kompliserer ikke driften av andre løsninger så lenge slike kvantum ikke trekkes inn i beregningen av den kvoteverdien som skal kunne leies ut hvert år, eller for den saks skyld, leies inn.

Ved overgang fra årlige deltakeradganger til tidsuavgrensede fisketillatelser må det fattes et stort antall vedtak om tildeling, noe som blir ressurskrevende. Konvertering og eventuell neddiskontering av strukturkvoter vil også kreve en del arbeid. Med god planlegging vil vi trolig klare å gjennomføre disse omleggingene med de personellressursene vi disponerer i dag. Dette omfatter ikke forhold knyttet til utvikling av IT-systemene som trengs, kun forhold relatert til gjennomgang av data forut for omlegging og kvalitetssikring av disse. Det er avgjørende med gode og korrekte data før en eventuell omlegging, ikke minst for å begrense omfanget av klager og saksbehandling i etterkant. IT-systemene bør utvikles slik at alle berørte lett kan se de opplysningene som angår dem og at de er korrekte.

Vi har begynt arbeidet med å forbedre våre registre og etablere løsninger for «Min side». Disse løsningene er så langt tilpasset det eksisterende kvotesystemet, og de må derfor også tilpasses et nytt system når beslutningene er tatt og forutsetningene er på plass. For at ordninger som skal sikre kortsiktig fleksibilitet skal kunne driftes vil det være avgjørende at gode IT-løsninger for markedsplassen er utviklet. Hvem som skal drifte markedsplassen må avgjøres når konkrete behov og mulige løsninger er nærmere utredet.

Et nytt kvotesystem vil ha færre bifangstordninger enn tidligere og forenkle ressurskontrollen. En adgang til å dekke opp bifangst og fiske utover kvote vil også kunne gi noen forenklinger. Rapportering av fangst, veiing og seddelføring ved landing vil fortsatt trenge den samme oppmerksomheten som før.

Oppsummert vil vi fremheve at det å gjennomføre omleggingen på en god måte er viktigere enn å gjøre det så raskt som mulig etter at beslutningen er tatt. Når det gjelder fremdrift må det også tas hensyn til at næringen selv må involveres i fordelingsmessige spørsmål.

Fiskeridirektoratet vil gjerne bidra med faglige råd og data knyttet til alle spørsmål rundt overgangen til et framtidrettet kvotesystem.

Med hilsen

Liv Holmefjord
fiskeridirektør

Gunnstein Bakke
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Nærings- og fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO

Kopi til:

Aksel Eikemo

Anders Østreim

Anita Kjeilen Steinseide

Anne Kjos Veim

Bjørn Arvid Sætren

Ida K. Omenaas Flaageng

Kristin Skurtveit

Liv Holmefjord

Per Sandberg

Stein-Åge Johnsen

Thord Monsen

Trond Ottemo